

Datum van inontvangstneming : 17/03/2025

Zaak C-135/25 PPU [Kachev]ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

12 februari 2025

Verwijzende rechter:

Varhoven kasatsionen sad (Bulgarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

11 februari 2025

Verzoeker om heropening van de strafzaak:

M. S. T.

Andere partij:

Prokuror pri Varhovna kasatsionna prokuratura na Republika Bulgaria

BESCHIKKING

NR. 75

Stad Sofia, 11 februari 2025

De VARHOVEN KASATSIONEN SAD (HOOGSTE RECHTER IN BURGERLIJKE EN STRAFZAKEN, BULGARIJE) [OMISSIS]

[OMISSIS]

[OMISSIS] [formatie van drie rechters]

heeft na onderzoek [OMISSIS] van strafzaak nr. 1107 op de rol van 2024 de volgende elementen in overweging genomen om uitspraak te doen.

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

- 1 De procedure voor de Varhoven kasatsionen sad betreft een verzoek van de bij verstek veroordeelde persoon, M.S.T., tot heropening van strafzaak nr. 307/2024 van de Rayonen sad Montana (rechter in eerste aanleg Montana, Bulgarije).
- 2 De Varhoven kasatsionen sad heeft de zaak in beraad gebracht na de terechtzitting van 24 januari 2025, een pleitzitting waarop de veroordeelde, M.S.T., zijn ambtshalve toegevoegde advocaat, S.L.[S.] van de balie van Sofia, en officier van justitie B.D. van de Varhovna kasatsionna prokuratura (bureau van de procureur-generaal van de cassatierechter, Bulgarije) aanwezig waren en waar de partijen hun standpunten over de ontvankelijkheid en de gegrondheid van het verzoek tot heropening kenbaar hebben gemaakt (punt 2 van bijlage nr. 1).
- 3 Bij het opstellen van het arrest zijn vragen gerezen over de verenigbaarheid van de in casu toepasselijke bepaling [te weten artikel 423, lid 1, tweede volzin van de Nakazatelnoprotsesualen kodeks (wetboek van strafvordering)] met het Unierecht, en met name met artikel 8, leden 2 en 4, en artikel 9 van richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn. Deze vragen maken het noodzakelijk om het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) te verzoeken om een prejudiciële beslissing met betrekking tot de uitlegging van voornoemde bepalingen van het Unierecht.
- 4 **Bepalingen van het Unierecht waarvan met dit verzoek om een prejudiciële beslissing om uitlegging wordt verzocht**

Artikel 8, leden 2 en 4, en artikel 9, van richtlijn (EU) 2016/343 [OMISSIS]
[weergave van de volledige titel van de richtlijn]
- 5 Voor zover de beslissing van de Varhoven kasatsionen sad niet vatbaar is voor hoger beroep, moet deze rechter een verzoek om een prejudiciële beslissing indienen wanneer uitlegging van het Unierecht noodzakelijk is om het geding te beslechten (artikel 267, derde alinea, VWEU, arresten van 15 maart 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, punt 42 en 6 oktober 2021, Consorzio Italian Management en Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, punt 32).
- 6 Aangegeven moet worden dat de in dit verzoek om een prejudiciële beslissing aan de orde gestelde rechtsvragen zijn behandeld in drie afgesloten zaken, te weten de zaken C-569/20, ECLI:EU:C:2022:401, C-400/23, ECLI:EU:C:2025:14 en C-644/23, ECLI:EU:C:2025:16, die op initiatief van Bulgaarse rechters ter prejudiciële beslissing zijn voorgelegd aan het Hof – waarbij twee van deze zaken zijn voorgelegd door de Spetsializiran nakazatelen sad Sofia (bijzondere strafrechter Sofia, Bulgarije) (inmiddels ontbonden) en één door de Sofiyski gradski sad (rechter voor de stad Sofia, Bulgarije).
- 7 Een zaak waarin een soortgelijke rechtsvraag is opgeworpen, is momenteel in behandeling bij deze rechtsprekende formatie, maar de Varhoven kasatsionen sad vereist dwingende verduidelijkingen van het Hof, aangezien de verwijzende

rechter, ondanks de arresten in voornoemde zaken en ondanks het bestaan van rechtspraak van het Hof waarin de bepalingen van voornoemde richtlijn reeds zijn uitgelegd, moeilijkheden ondervindt om de draagwijdte van de arresten van het Hof te begrijpen. Deze moeilijkheden nopen de verwijzende rechter ertoe zich tot het Hof te wenden opdat het zich opnieuw uitspreekt, overeenkomstig de arresten van 17 juli 2014, *Torresi*, C-58/13 en C-59/13, EU:C:2014:2088, punt 32; 3 maart 2020, *Tesco-Global Áruházak*, C-323/18, EU:C:2020:140, punt 46, en 6 oktober 2021, *Consorzio Italian Management en Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, punten 37 en 38. De verwijzende rechter houdt er tevens rekening mee dat het feit dat de drie arresten die het Hof naar aanleiding van prejudiciële verwijzingen door Bulgaarse rechters heeft gewezen, recent zijn, uiteindelijk geenszins van belang mag zijn, aangezien de juiste uitlegging en toepassing van het Unierecht voorrang moeten hebben op de bezorgdheid dat het standpunt van het Hof zou kunnen worden herzien naar aanleiding van latere vragen van de nationale rechter en van aanvullende toelichtingen en argumenten. Deze rechtsprekende formatie moet het Hof derhalve om een prejudiciële beslissing verzoeken.

8 Oorsprong van de inleiding van strafzaak nr. 1107/2024 bij de Varhoven kasatsionen sad, in het kader waarvan een verzoek om een prejudiciële beslissing wordt ingediend

Verzoek van een bij verstek veroordeelde, M.S.T., tot heropening van strafzaak nr. 307/2024 van de Rayonen sad – Montana, die heeft geleid tot een veroordeling en tot oplegging een vrijheidsstraf van een jaar die aanvankelijk moest worden uitgezeten volgens de algemene strafuitvoeringsregeling en die de veroordeelde momenteel uitzit in de gevangenis van Vratsa (punt 1 van bijlage nr. 1).

9 Partijen in het geding

9.1 De persoon die om heropening van de zaak verzoekt – de bij verstek veroordeelde, M.S.T., geboren op 12 maart 1988, en de met instemming van de veroordeelde ambtshalve toegevoegde advocaat voor de gerechtelijke procedure bij de Varhoven kasatsionen sad – advocaat S.L.S. bij de balie van Sofia.

9.2 Prokuror pri Varhovna kasatsionna prokuratura na Republika Bulgaria (procureur-generaal bij het parket van de cassatierechter van de Republiek Bulgarije).

10 Feiten

10.1 In het kader van onderzoeksprocedure nr. 1033/2023 van de Rayonno upravlenie Montana (commissariaat van het district Montana, Bulgarije), is M.S.T. bij beschikking van de officier van justitie van 11 januari 2024, die persoonlijk tegen handtekening is afgegeven aan de veroordeelde, M.[S.]T., en aan zijn ambtshalve toegevoegde advocaat, N.A. bij de balie van Montana, op 5 februari 2024 in verdenking gesteld omdat hij op 10 oktober 2023 in het dorp Dolno Belotintsi, in de regio Montana, aan I.K., inwoner van hetzelfde dorp,

zonder toestemming van de eigenaar en met de bedoeling om het zich toe te eigenen, een aan een ander toebehorend roerend goed – een Sony Shake X30-audiosysteem ter waarde van 360 BGN – heeft onvreemd, waarbij hij een hek dat stevig was bevestigd om het goed te beschermen heeft vernield (door een ruit en een deurslot te breken), hetgeen overeenkomstig artikel 195, lid 1, punt 3, juncto artikel 194, lid 1, van de Nakazatelen Kodeks (wetboek van strafrecht; hierna: „NK”) het strafbare feit van gekwalificeerde diefstal vormt. Bij dezelfde beschikking werd ten aanzien van de veroordeelde, M.[S.]T., een veiligheidsmaatregel genomen houdende de „verplichting om periodiek een handtekening te plaatsen in een door de politie bijgehouden register van zijn woonplaats”, waarbij hem uitdrukkelijk werd meegedeeld dat hij zijn woonplaats niet mocht wijzigen en dat hij voor de rechter moest verschijnen wanneer hij werd gedagvaard en dat, indien de veiligheidsmaatregel zou worden geschonden, deze zou worden vervangen door een strengere maatregel (punt 3 van bijlage nr. 1).

10.2 Onmiddellijk na de mededeling van de aanklacht is de veroordeelde gehoord en heeft hij verklaard dat hij de tenlastelegging begreep, dat hij in dit stadium geen uitleg wilde geven en dat hij het bewijsmateriaal niet wenste in te zien; hij heeft aangegeven dat hij kon worden opgeroepen in het dorp Dolno Belotintsi, in de regio Montana [OMISSIS] [exact adres] (punt 4 van bijlage nr. 1).

10.3 Diezelfde dag (op 5 februari 2024) heeft de veroordeelde, M.[S.]T., op basis van artikel 25, lid 5, van de Zakon za pravnata pomosht (wet inzake rechtsbijstand) verklaard te zijn geïnformeerd over zijn verplichting om de kosten voor de hem ambtshalve toegevoegde advocaat te dragen indien hij zou worden veroordeeld (punt 5 van bijlage nr. 1).

10.4. Op 28 februari 2024 werd de tenlastelegging ingediend bij de Rayonen sad – Montana. M.[S.]T. is gedagvaard op grond van een aanklacht die feitelijk en rechtens samenviel met de aanklacht die hem in de onderzoeksprocedure was meegedeeld (punt 6 van bijlage nr. 1).

10.5. Naar aanleiding van de indiening van de tenlastelegging bij de Rayonen sad – Montana werd strafzaak nr. 307/2024 ingeleid, in het kader waarvan een verstekprocedure is gevoerd, die in afwezigheid van de beklaagde heeft plaatsgevonden, aangezien M.[S.]T. ondanks alle inspanningen van de rechtbank niet werd aangetroffen op het door hem opgegeven adres in het dorp Dolno Belotintsi, in de regio Montana [OMISSIS] [exacte adres]. De Rayonen sad – Montana heeft de beklaagde, M.[S.]T., op het adres dat hij tijdens de onderzoeksprocedure had opgegeven een kennisgeving van het tijdstip en de plaats van de terechtzitting toegezonden. Die kennisgeving is naar de rechter teruggestuurd, samen met een door de bevoegde ambtenaar ondertekende verklaring dat de beklaagde, M.[S.]T., volgens informatie van zijn naasten in Duitsland aan het werk was (punt 7 van bijlage nr. 1). De rechter heeft gelast de beklaagde op te roepen op het telefoonnummer dat hij had opgegeven, maar de telefoon was afgesloten, hetgeen in het kader van de zaak naar behoren is aangetoond in een proces-verbaal (punt 8 van bijlage nr. 1). Desondanks is de

rechter naar de beklaagde blijven zoeken, door diens grensoverschrijdende verplaatsingen na te trekken, en heeft hij gelast dat de kennisgeving van het tijdstip en de plaats van de terechtzitting en de tenlastelegging aan hem zouden worden overhandigd door een officier van de regionale eenheid van „parketpolitie” van Montana. Een inspecteur van deze dienst heeft de rechter een gedetailleerd intern verslag overgelegd van de verdere opsporing van de verdachte en van het resultaat daarvan en heeft aangegeven dat het adres van de verdachte volgens de informatie van de overheidssystemen en van de burgemeester van het dorp niet was gewijzigd, maar dat hij op 16 februari 2024 het land had verlaten (geregistreerde reis), zonder dat er enige informatie was over een terugreis naar Bulgarije (punt 9 van bijlage nr. 1).

10.6. De Rayonen sad – Montana heeft de zaak onderzocht in afwezigheid van de beklaagde, M.[S.]T., waarbij dezelfde ambtshalve toegevoegde advocaat, N.A., is verschenen als die welke tijdens de onderzoeksprocedure aan de beklaagde was toegevoegd. Nadat het gerechtelijk onderzoek was afgesloten en de pleidooien van de verdediging en de officier van justitie op 8 mei 2024 waren gehoord, heeft de rechter de beklaagde, M.[S.]T., veroordeeld voor het tenlastegelegde feit en hem een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van een jaar opgelegd (punten 10 en 11 van bijlage nr. 1). Tegen dit vonnis is geen hoger beroep ingesteld en het is op 24 mei 2024 definitief geworden.

10.7. Het vonnis is ten uitvoer gelegd en de veroordeelde, M.[S.]T., is op 16 juni 2024 begonnen zijn straf uit te zitten, zoals blijkt uit het schrijven van de Rayonna prokuratura – Montana (regionaal openbaar ministerie Montana, Bulgarije) (punt 12 van bijlage nr. 1).

11 Voorwerp van het geding

M.S.T., de bij verstek veroordeelde, vordert van deze rechter erkenning van zijn recht op een nieuw proces, omdat hij bij verstek is veroordeeld voor gekwalificeerde diefstal in de zin van artikel 195, lid 1, punt 3, juncto artikel 194, lid 1, NK, terwijl hij niet is verschenen op de terechtzitting waar de litigieuze aanklacht moest worden onderzocht en de desbetreffende zaak moest worden beslecht en hij de veroordeling door de Rayonen sad – Montana pas heeft begrepen toen hij werd aangehouden met het oog op de tenuitvoerlegging van de hem opgelegde vrijheidsstraf.

12 Relevante standpunten van de partijen

12.1 De veroordeelde zet in zijn vordering uiteen dat hij niet in Bulgarije was en dat hij niet in de gelegenheid is gesteld om de zaak te laten behandelen volgens een van de gedifferentieerde procedures waarin de NPK voorziet, te weten de strafrechtelijke transactieprocedure of de summiere onderzoeksprocedure. Daarom vragen hij en zijn advocaat met klem dat de strafzaak voor de Rayonen sad – Montana in het kader waarvan de veroordeling is uitgesproken, wordt heropend. De ambtshalve toegevoegde advocaat voert voor deze rechter een aanvullend

argument aan in verband met de gegrondheid van het verzoek, te weten dat de aanklacht betrekking had op een ernstig opzettelijk misdrijf waarop een vrijheidsstraf van meer dan vijf jaar staat, zodat de veroordeelde aanwezig had moeten zijn bij de behandeling van de zaak.

12.2 De procureur-generaal bij de Varhovna kasatsionna prokuratura betwist het verzoek omdat het ongegrond is en geeft de Varhoven kasatsionen sad in overweging het verzoek af te wijzen op grond van artikel 423, lid 1, tweede volzin, NPK en van de bijzonderheden van de zaak, te weten dat de veroordeelde persoonlijk en in aanwezigheid van een advocaat die hem op 11 januari 2024 in zijn hoedanigheid van verdachte heeft verdedigd, in verdenking is gesteld. Bij dezelfde beschikking is jegens hem een veiligheidsmaatregel genomen houdende de „verplichting om periodiek een handtekening te plaatsen in een door de politie bijgehouden register van zijn woonplaats”, waarbij hem tegen handtekening is meegedeeld dat hij de woonplaats waarvan hij het adres aan de autoriteiten had meegedeeld, niet mocht wijzigen. Op 16 februari 2024 heeft hij zonder de bevoegde autoriteiten op de hoogte te stellen het land verlaten, terwijl de Rayonen sad – Montana bij het onderzoek van de zaak in de gerechtelijke fase alles in het werk heeft gesteld om hem te vinden en hem op te roepen, ook op het telefoonnummer dat hij had opgegeven. De veroordeelde heeft geen ander adres opgegeven en er was geen andere informatie beschikbaar met betrekking tot een adres waar hij in het buitenland zou hebben verbleven. De veroordeelde heeft het zichzelf feitelijk onmogelijk gemaakt aan de gerechtelijke fase van het proces deel te nemen, terwijl hij volledig op de hoogte was van de aanklacht die hem was meegedeeld en van de gevolgen van het schenden van de jegens hem genomen veiligheidsmaatregel.

13 Toepasselijk nationaal recht

Nakazatelno-protsesualen kodeks (wetboek van strafvordering; hierna: „NPK”), bekendgemaakt in Darzhaven Vestnik (hierna: „DV”) nr. 86 van 28 oktober 2005, van kracht sinds 29 april 2006, laatste versie: DV nr. 39 van 1 mei 2024.

Heropening van de strafzaak op verzoek van een persoon die bij verstek is veroordeeld wegens afwezigheid bij de strafprocedure

Artikel 423, lid 1: Binnen zes maanden nadat hij kennis heeft genomen van de definitieve strafrechtelijke veroordeling of van de daadwerkelijke toezending ervan aan de Republiek Bulgarije door een ander land, kan de persoon die bij verstek is veroordeeld, verzoeken om heropening van de strafzaak door zich te beroepen op zijn afwezigheid in de strafprocedure. Het verzoek wordt ingewilligd, tenzij de veroordeelde na de mededeling van de tenlastelegging in het kader van het vooronderzoek is gevlucht, met als gevolg dat de procedure van artikel 247 c, lid 1, niet kan worden uitgevoerd, of de veroordeelde na de uitvoering van de procedure zonder geldige reden niet ter terechtzitting is verschenen.

Artikel 423, lid 2: Het verzoek schort de tenuitvoerlegging van de strafrechtelijke veroordeling niet op, tenzij de rechter anders beslist.

Informatie met betrekking tot de vaststelling van de datum voor de preliminaire zitting

Artikel 247c, lid 1, NPK: Op verzoek van de rapporterende rechter wordt aan de beklaagde een afschrift van de tenlastelegging betekend. Door de betekening van de tenlastelegging wordt de beklaagde in kennis gesteld van de datum van de preliminaire zitting, van de in artikel 248, lid 1, bedoelde vragen, van zijn recht om met een raadsman te verschijnen en van de mogelijkheid om een raadsman te laten aanwijzen in de in artikel 94, lid 1, bedoelde gevallen, alsmede van het feit dat de zaak in zijn afwezigheid kan worden behandeld en beslecht, mits aan de voorwaarden van artikel 269 is voldaan.

Artikel 247d [OMISSIS], lid 1: De preliminaire zitting wordt uitgesteld indien:

1. de officier van justitie niet verschijnt;
2. de beklaagde niet verschijnt, indien diens verschijning verplicht is, behalve in de gevallen bedoeld in artikel 269, lid 3.

Aanwezigheid van de beklaagde ter terechtzitting

Artikel 269, lid 1: Wanneer de beklaagde wordt beschuldigd van een ernstig strafbaar feit, is zijn aanwezigheid bij de zitting verplicht.

Artikel 269, lid 2: Ook in zaken waarin zijn aanwezigheid niet verplicht is, kan de rechter de beklaagde gelasten te verschijnen, wanneer dat noodzakelijk is voor de objectieve waarheidsvinding.

Artikel 269, lid 3: Wanneer dit niet in de weg staat aan het onderzoek naar de objectieve waarheid, kan de zaak in afwezigheid van de beklaagde worden behandeld, indien:

1. de beklaagde zich niet op het door hem opgegeven adres bevindt of hij zijn adres heeft gewijzigd zonder de bevoegde autoriteit daarvan in kennis te stellen;
2. zijn woonplaats in Bulgarije niet bekend is en na een diepgaand onderzoek niet kon worden vastgesteld;
3. hij naar behoren is opgeroepen, hij geen geldige redenen heeft opgegeven om niet te verschijnen en de procedure van artikel 247c, lid 1, in acht is genomen;
4. de beklaagde zich buiten het grondgebied van de Republiek Bulgarije bevindt en:

- a) zijn woonplaats onbekend is;
- b) hij om andere redenen niet kan worden gedagvaard;
- c) hij naar behoren is opgeroepen en geen geldige reden heeft opgegeven om niet te verschijnen. ”

14 Nationale rechtspraak

De Varhoven kasatsionen sad heeft vaste rechtspraak in zaken met een vergelijkbaar feitelijk kader, waarin vaststaat dat de rechter die de veroordeling heeft uitgesproken waartegen middels het verzoek tot heropening wordt opgekomen, de nodige procedurele stappen heeft genomen om de beklaagde tijdig en officieel in kennis te stellen van het tijdstip en de plaats van de terechtzitting, maar de beklaagde na ontvangst van de aanklacht in het kader van de onderzoeksprocedure is ondergedoken; bij gebreke van enige substantiële wijziging uit feitelijk of juridisch oogpunt van de aanklacht die hem tijdens het onderzoek was overhandigd in vergelijking met de aanklacht die met de tenlastelegging bij de rechter is ingediend, heeft de veroordeelde geen recht op een nieuw proces indien hij was vertegenwoordigd door een ambtshalve toegevoegde advocaat, zodat er geen reden is om het verzoek tot heropening in te willigen. Zie in die zin met name arresten nrs. 81/07.12.2020, strafzaak nr. 219/2020 van de Varhoven Kasatsionen sad (hierna: „VKS”), derde strafkamer; nr. 89/07.04.2017, strafzaak nr. 252/2017 VKS, eerste strafkamer; nr. 281/15.01.2018, strafzaak nr. 899/2017 VKS, tweede strafkamer; nr. 210/21.01.2020, strafzaak nr. 935/2019 VKS, derde strafkamer; nr. 69/03.07.2020, strafzaak nr. 191/2020 VKS, derde strafkamer, en nr. 50193/30.11.2022, strafzaak nr. 603/2022 VKS, eerste strafkamer.

De arresten zijn te vinden op de website van de VKS op www.vks.bg.

15 Unierecht

Richtlijn (EU) 2016/343 [OMISSIS] [weergave van de volledige titel van de richtlijn] van 11 maart 2016, hierna: „richtlijn”.

HOOFDSTUK 3

RECHT OP AANWEZIGHEID BIJ PROCES

Artikel 8

Recht op aanwezigheid bij proces

1. De lidstaten zorgen ervoor dat verdachten en beklaagden het recht hebben om aanwezig te zijn bij hun terechtzitting.

2. De lidstaten kunnen voorzien in de mogelijkheid dat een proces, dat kan leiden tot een beslissing over schuld of onschuld van een verdachte of beklaagde, kan plaatsvinden in zijn afwezigheid, op voorwaarde dat:

- a) de verdachte of beklaagde tijdig in kennis is gesteld van de terechtzitting en van de gevolgen van zijn afwezigheid; of
- b) de verdachte of beklaagde, die van het proces in kennis is gesteld, wordt vertegenwoordigd door een gemachtigde advocaat die ofwel door de verdachte of de beklaagde dan wel door de staat werd aangesteld.

3. Een overeenkomstig lid 2 genomen beslissing kan jegens de verdachte of beklaagde ten uitvoer worden gelegd.

4. Wanneer lidstaten voorzien in de mogelijkheid om processen te houden in afwezigheid van verdachten of beklaagden, maar het niet mogelijk is te voldoen aan de in lid 2 van dit artikel gestelde voorwaarden, omdat een verdachte of beklaagde, ondanks redelijke inspanningen, niet kan worden gelokaliseerd, kunnen de lidstaten bepalen dat niettemin een beslissing kan worden genomen die ten uitvoer kan worden gelegd. In dat geval zorgen de lidstaten ervoor dat wanneer verdachten of beklaagden in kennis worden gesteld van de beslissing, in het bijzonder wanneer zij in hechtenis worden genomen, zij eveneens worden geïnformeerd over de mogelijkheid de beslissing aan te vechten en het recht op een nieuw proces of een andere voorziening in rechte, overeenkomstig artikel 9.

5. Dit artikel doet geen afbreuk aan nationale regels volgens welke de rechter of de bevoegde rechtbank een verdachte of beklaagde tijdelijk uit het proces kan weren wanneer dit noodzakelijk is om het goede verloop van de strafprocedure te waarborgen, mits de rechten van de verdediging worden geëerbiedigd.

6. Dit artikel doet geen afbreuk aan nationale regels volgens welke procedures of bepaalde fasen daarvan schriftelijk worden gevoerd, mits zulks strookt met het recht op een eerlijk proces.

Artikel 9

Recht op een nieuw proces

De lidstaten zorgen ervoor dat, wanneer verdachten of beklaagden niet aanwezig waren bij hun terechtzitting en niet is voldaan aan de in artikel 8, lid 2, gestelde voorwaarden, zij recht hebben op een nieuw proces, of een andere voorziening in rechte, waarbij de zaak opnieuw ten gronde wordt behandeld, met inbegrip van de beoordeling van nieuw bewijsmateriaal, en dat kan leiden tot herziening van de oorspronkelijke beslissing. In dit verband waarborgen de lidstaten dat die verdachten of beklaagden het recht hebben aanwezig te zijn, overeenkomstig nationaalrechtelijke procedures effectief deel te nemen, en hun recht op verdediging uit te oefenen.

EUR-Lex, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/343/oj>

16 Rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) inzake verstekprocedures

Overeenkomstig de punten 55 en 56 van het arrest van het EHRM, Stoichkov tegen Bulgarije – verzoekschrift nr. 9808/02 van 24 maart 2005, is de aanwezigheid van de beklaagde tijdens zijn proces van vitaal belang, zowel vanwege het recht om te worden gehoord als vanwege de noodzaak om de juistheid van zijn verklaringen te controleren en deze te vergelijken met die van het slachtoffer, wiens belangen ook moeten worden beschermd, en van de getuigen (arresten Poitrimol tegen Frankrijk van 23 november 1993, serie A, nr. 277-A, blz. 15, punt 35 en Krombach tegen Frankrijk, 13 februari 2001, nr. 29731/96, punt 86). Het EHRM heeft daarom steeds geoordeeld dat wanneer het nationale recht toelaat een procedure te beëindigen zonder dat de beklaagde die op de hoogte is van de procedure, aanwezig is, deze beklaagde nadien moet kunnen bewerkstelligen dat een rechterlijke instantie, na hem te hebben gehoord, opnieuw uitspraak doet over de gegrondheid, feitelijk en rechtens, van de beschuldiging (zie arrest Colozza tegen Italië, arrest van 12 februari 1985, serie A, nr. 89, punt 29; Poitrimol, reeds aangehaald, punt 31; Medenica tegen Zwitserland, nr. 20491/92, punt 54, en arrest Krombach, reeds aangehaald, punt 85). De toepassing van dit vereiste kan alleen ter discussie worden gesteld wanneer de beschuldigde afstand heeft gedaan van zijn recht om de hoorzitting bij te wonen en zichzelf te verdedigen; die afstand van dit recht kan evenwel alleen effect hebben overeenkomstig het EVRM als deze vrijwillig en ondubbelzinnig is gedaan en gepaard gaat met minimale waarborgen die evenredig zijn met het belang ervan. De verplichting om de beschuldigde, zodra hij is gevonden, het recht te garanderen om aanwezig te zijn in de rechtszaal, bij de oorspronkelijke procedure of bij de heroverweging van de zaak, is een van de belangrijkste vereisten krachtens artikel 6 [EVRM] en is diepgeworteld in de grondslag van die bepaling. De strafprocedure die is gevoerd in afwezigheid van de veroordeelde wiens verzoek om heropening van de procedure is afgewezen zonder dat er aanwijzingen waren dat hij afstand had gedaan van zijn recht om bij de behandeling van de zaak aanwezig te zijn, kan derhalve als „kennelijk in strijd met de bepalingen van artikel 6 of met de daarin verankerde beginselen” worden beschouwd.

Overeenkomstig de punten 52 en 53 van het arrest Lena Atanasova tegen Bulgarije (aanvraag nr. 52009/07) is het EHRM van oordeel dat wanneer de bij verstek veroordeelde persoon naar behoren op de hoogte is gesteld van zijn strafrechtelijke vervolging en het hem ten laste gelegde en hij vervolgens het adres heeft verlaten dat hij eerder aan de autoriteiten had opgegeven zonder een adreswijziging door te geven, en de autoriteiten zich redelijke inspanningen hebben getroost om ervoor te zorgen dat hij voor de districtsrechtbank zou verschijnen voor zijn proces, de veroordeelde doelbewust en op rechtsgeldige wijze afstand heeft gedaan van zijn recht om in persoon voor de rechter te verschijnen in de tegen hem ingestelde strafprocedure. Om deze redenen heeft het

EHRM de Varhoven Kasatsionen sad niet verweten dat hij het verzoek tot heropening van de strafzaak heeft afgewezen, en heeft het geoordeeld dat er derhalve geen sprake was van een schending van artikel 6, lid 1, EVRM.

17 Verband met het Unierecht. Standpunt van de verwijzende rechter ten aanzien van de gestelde prejudiciële vragen

17.1 Op dit moment zal deze rechtsprekende formatie zich houden aan de vaste en onbetwiste rechtspraak van de Varhoven kasatsionen sad, volgens welke een verzoek van een bij verstek veroordeelde persoon niet hoeft te worden ingewilligd wanneer zijn afwezigheid bij het proces te wijten is aan zijn eigen ontoereikende procedurele houding. Indien de veroordeelde onderduikt, de veiligheidsmaatregel schendt of onrechtmatig het adres verlaat dat hij in de loop van de strafprocedure aan de autoriteiten had doorgegeven en het daardoor objectief onmogelijk is om hem in kennis te stellen van het tijdstip en de plaats van de terechtzitting, dient zijn verzoek tot heropening niet te worden ingewilligd, op grond dat hij te kwader trouw heeft gehandeld en dat hij in het kader van de procedure voor de Varhoven kasatsionen sad naar aanleiding van de heropening van de procedure als buitengewone rechterlijke toetsingsprocedure geen rechten kan ontlenen aan zijn onrechtmatige gedrag. Op grond van dit rechtsbeginsel is de verwijzende rechter van oordeel dat de relevante nationale regeling van artikel 423, lid 1, tweede volzin, NPK strookt met het Unierecht, en met name met artikel 8, leden 2 en 4, en artikel 9, van richtlijn 2016/343.

17.2 De twijfels van de verwijzende rechter over een dergelijke uitlegging vloeien voort uit de aanwijzingen van het Hof in de punten 41 en 42 van het arrest van 19 mei 2022, Spetsializirana prokuratura (Proces van een gevluchte beklaagde) (C-569/20, EU:C:2022:401), volgens welke de rechter die het verzoek om heropening behandelt, moet onderzoeken of aan de voorwaarden van artikel 8, lid 2, van richtlijn 2016/343 is voldaan, door na te gaan of de betrokkene in kennis werd gesteld van een „officieel document” met ondubbelzinnige vermelding van „het tijdstip en de plaats van de terechtzitting” en of dit document tijdig is betekend, dat wil zeggen op een datum die ver genoeg verwijderd is van de datum van de terechtzitting, zodat de betrokkene, indien hij besluit om aan de terechtzitting deel te nemen, zijn verdediging naar behoren kan voorbereiden. Overeenkomstig punt 34 van dit arrest kan de veroordeelde een nieuw proces worden geweigerd, indien hij vrijwillig en op ondubbelzinnige wijze heeft afgezien van de uitoefening van het recht om bij zijn terechtzitting aanwezig te zijn. Volgens punt 39 van dit arrest veronderstelt deze consequentie evenwel dat de betrokkene tijdig in persoon is gedagvaard of er hem anderszins officiële informatie over het tijdstip en de plaats van de terechtzitting is verstrekt, op een wijze die het hem mogelijk maakt er kennis van te krijgen.

17.3 In punt 42 van het arrest van 16 januari 2025, Stangalov, C-644/23, EU:C:2025:16, heeft het Hof uitdrukkelijk een onderscheid gemaakt tussen de verschillende fasen van de strafprocedure, naargelang het de onderzoeksfase dan wel de fase van de terechtzitting betreft, en heeft het geoordeeld dat de lidstaten

ervan kunnen uitgaan dat de tijdige verzending door de bevoegde autoriteiten van het officiële document met daarin de datum en de plaats van de terechtzitting naar het adres dat de betrokkene tijdens het onderzoek van de zaak aan die autoriteiten heeft meegedeeld, en het bewijs dat dit document daadwerkelijk op dat adres is afgegeven, gelijkstaan met de kennisgeving aan die persoon, die is ondergedoken, van die datum en plaats overeenkomstig artikel 8, lid 2, van richtlijn 2016/343, op voorwaarde dat die autoriteiten redelijke inspanningen hebben geleverd om de betrokkene te lokaliseren en hem persoonlijk op te roepen of hem anderszins officieel in kennis te stellen van het tijdstip en de plaats van de terechtzitting, zoals bedoeld in overweging 36 van die richtlijn. In dat geval wordt de betrokkene geacht in kennis te zijn gesteld van de terechtzitting en vrijwillig en ondubbelzinnig afstand te hebben gedaan van zijn recht om bij die terechtzitting aanwezig te zijn.

17.4 De twijfels van de verwijzende rechter hangen ook samen met hetgeen het Hof heeft aanvaard in punt 38 van dat arrest, waarin het heeft verduidelijkt dat de betrokkene geen recht op een nieuw proces heeft wanneer er duidelijke en objectieve aanwijzingen zijn dat hij er officieel van in kennis is gesteld dat hij ervan wordt beschuldigd een strafbaar feit te hebben gepleegd en dus weet dat er tegen hem een proces zou worden gevoerd, maar met opzet vermijdt officieel in kennis te worden gesteld van het tijdstip en de plaats van de terechtzitting. **Voor een goede afdoening van de zaak en een juiste toepassing van het Unierecht is het van doorslaggevend belang dat de verwijzende rechter duidelijkheid verkrijgt over de vraag of het feit dat de beklaagde de aanklacht tijdens de onderzoeksfase persoonlijk heeft ontvangen, gelijkstaat aan de wetenschap van deze persoon dat er tegen hem een proces zou worden gevoerd, en over de rechtsgevolgen van het onderduiken van de betrokkene vóór zijn dagvaarding.** Punt 39 van het arrest verschaft enige duidelijkheid over deze vraag, door te stellen dat van dergelijke „nauwkeurige en objectieve aanwijzingen” in de zin van punt 38 sprake zou zijn indien zou blijken dat de krachtens artikel 246 NPK opgestelde definitieve tenlastelegging en het document met de datum en de plaats van het proces zijn verstuurd naar – en daadwerkelijk zijn afgeleverd op – het adres dat de betrokkene na ontvangst van de in artikel 219 NPK bedoelde voorlopige tenlastelegging aan de met het onderzoek belaste autoriteiten heeft meegedeeld, en de betrokkene, die in kennis werd gesteld van de tenlastelegging tegen hem, heeft verhinderd dat die autoriteiten hem tijdig officieel in kennis hebben gesteld van de terechtzitting. In datzelfde punt wordt verwezen naar het feit dat de betrokkene over „voldoende informatie” beschikte om te weten dat er tegen hem een proces zou worden gevoerd.

17.15 In punt 37 van hetzelfde arrest is tegelijkertijd geoordeeld dat richtlijn 2016/343 zich verzet tegen een nationale regeling die het recht op een nieuw proces uitsluit op de enkele grond dat de betrokkene is gevlucht en de autoriteiten er niet in zijn geslaagd hem te lokaliseren.

Daarom is de verwijzende rechter van oordeel dat het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing doorslaggevend is voor de goede afdoening van deze zaak, waarin de relevante feiten zijn vastgesteld.

18 Verzoek om behandeling volgens de prejudiciële spoedprocedure

Gelet op de vaste rechtspraak van het Hof [arresten van 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality (Gebreken in het gerechtelijk apparaat) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punten 26-32) en 12 februari 2019, TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, punten 27-35)], stelt de verwijzende rechter voor om het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing te behandelen volgens de prejudiciële spoedprocedure van artikel 107 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof. Tot staving van dit verzoek wordt aangevoerd dat de prejudiciële verwijzing betrekking heeft op de gebieden bedoeld in titel V van het derde deel van het VWEU, betreffende de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht.

Bovendien zit de veroordeelde reeds de vrijheidsstraf van een jaar uit die hem in de verstekprocedure is opgelegd. De straf die hij nog moet uitzitten is kort, zelfs zonder vermindering wegens werk of om andere redenen, aangezien hij deze straf reeds uitzit sinds 16 juni 2024 (zie punt 12 van bijlage 1), en de voortzetting van zijn detentie hangt af van de beslechting van het hoofdgeding, voor zover de Varhoven Kasatsionen sad in geval van heropening van de zaak een lichtere veiligheidsmaatregel dan voorlopige hechtenis of huisarrest zou kunnen nemen, namelijk maatregel die geen vrijheidsbeperking van de veroordeelde inhoudt.

Tot slot, maar daarom niet minder belangrijk, geeft de veroordeelde in zijn verzoek tot heropening aan dat hij wil dat de onderhavige zaak met een strafrechtelijke transactie wordt afgedaan. In dat geval zou hij bij een eventueel nieuw proces een straf kunnen krijgen die lager is dan het wettelijke minimum, aangezien artikel 381, lid 4, NPK verwijst naar artikel 55 NK, dat de mogelijkheid biedt om een lagere straf vast te stellen dan het wettelijk minimum van één jaar vrijheidsstraf voor het ten laste gelegde strafbare feit, in welk geval hij een lichtere straf zou krijgen dan die welke hij nu uitzit, indien een dergelijke transactie zou worden goedgekeurd nadat de strafzaak voor de Rayonen sad – Montana is heropend.

De verwijzende rechter onderstreept tevens dat aangezien het verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend in het kader van een buitengewone gerechtelijke procedure die de tenuitvoerlegging van de door de veroordeelde aangevochten onherroepelijke veroordeling niet schorst, de tenuitvoerlegging van die veroordeling thans niet is geschorst en de veroordeelde zich in de gevangenis van de stad Vratsa bevindt.

19 Deze rechtsprekende formatie is van oordeel dat de behandeling van deze zaak krachtens artikel 488, lid 1, NPK moet worden geschorst ten gevolge van de prejudiciële verwijzing.

De Varhoven kasatsionen sad, eerste strafkamer, gelet op het voorgaande en op grond van artikel 267 VWEU en artikel 485 NPK,

BESCHIKT:

[OMISSIS] [procedurele zaken]

De Varhoven kasatsionen sad verzoekt het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing over de volgende twee vragen:

- 1) Is een nationale regeling als artikel 423, lid 1, tweede volzin, van de Nakaztelno-protsetsualen kodeks (wetboek van strafvordering), die de heropening van een strafzaak uitsluit en een bij verstek veroordeelde persoon het recht op een nieuw proces ontzegt wanneer deze persoon is ondergedoken nadat de aanklacht hem in het kader van de onderzoeksprocedure persoonlijk is meegedeeld, waardoor de rechter hem niet in kennis heeft kunnen stellen van de datum en de plaats van de terechtzitting noch van de gevolgen van zijn niet-verschijnen, te weten dat de zaak in zijn afwezigheid kan worden behandeld en berecht, verenigbaar met de in artikel 8, lid 4, en artikel 9 van richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn vastgestelde normatieve vereisten van het Unierecht?
- 2) Indien de eerste vraag bevestigend moet worden beantwoord, kan de nationale rechter dan overeenkomstig het gelijkwaardigheids- en het doeltreffendheidsbeginsel oordelen dat de bij verstek veroordeelde geen recht heeft op een nieuw proces wanneer:

2.1 de rechter alle redelijke inspanningen heeft gedaan om hem in kennis te stellen van het proces, maar hij ondanks het feit dat hij er officieel van in kennis is gesteld dat hij ervan wordt beschuldigd een strafbaar feit te hebben gepleegd en dus weet dat er tegen hem een proces zou worden gevoerd, met opzet heeft vermeden officieel in kennis te worden gesteld van het tijdstip en de plaats van de terechtzitting door het adres te verlaten waar hij moest voldoen aan de in het kader van de onderzoeksprocedure jegens hem genomen veiligheidsmaatregel, te weten de verplichting om periodiek een handtekening te plaatsen in een door de politie bijgehouden register van zijn woonplaats;

2.2 de krachtens artikel 246 van de Nakaztelno-protsetsualen kodeks opgestelde tenlastelegging en het document met de datum en de plaats van de terechtzitting zijn verstuurd naar – en daadwerkelijk zijn afgeleverd op – het adres dat de veroordeelde na ontvangst van de in artikel 219 van de Nakaztelno-protsetsualen kodeks bedoelde voorlopige tenlastelegging aan de met het onderzoek belaste autoriteiten heeft meegedeeld, gelet op het feit dat

de tenlastelegging en de aanklacht in het kader van de onderzoeksprocedure uit feitelijk of juridisch oogpunt gelijk zijn;

2.3 de veroordeelde gedurende de gehele gerechtelijke procedure die in zijn afwezigheid is gevoerd, werd vertegenwoordigd door een ambtshalve toegevoegde advocaat?

Het Hof wordt verzocht om het verzoek om een prejudiciële beslissing volgens de prejudiciële spoedprocedure te behandelen.

[OMISSIS] [schorsing van de procedure]

[OMISSIS]

[OMISSIS] [verdere formaliteiten]

DE BESCHIKKING IS DEFINITIEF EN IS NIET VATBAAR VOOR BEROEP

PRESIDENT:

LEDEN:

1.

2